

[jingle]

Oda: I løpet av året nå så skal jo CRPD inn i norsk lov. Det er det i hvert fall sagt, og det er jo FN-konvensjonen for funksjonshemmede sine rettigheter, som per i dag ... den er ratifisert i Norge, men ikke i lovverket på lik linje som da kvinnekonvensjonen, barnekonvensjonen og konvensjonen mot rasediskriminering. Spørsmålet på det tidspunktet her handler jo om hvor loven skal ligge, under likestilling- og diskrimineringsloven eller menneskerettighetsloven. Først, generelt, hva tenker du det betyr for samfunnet at man får CRPD inn i norsk lov?

Sofie: Nå er vi inne på et tema som det er stor debatt om på mitt fakultet.

[begge ler]

Oda: Dette er jo ... jeg har en kollega, Kjetil Larsen, som sitter i det utvalget som nå skal vurdere hva som er best. Men dette har vi kranglet om lenge, og Venstre har jo vært for at vi skal ta det inn i menneskerettsloven. Og for å prøve å forklare det enkelt, hva forskjellen er, så er det slik at ... det jeg ville sagt på en forelesning til folkerettsstudentene mine, er at Norge er et dualistisk system. Og det betyr at når vi sier at vi har lyst til å være med på en internasjonal konvensjon, så blir vi folkerettslig bundet av den, Norge som stat er bundet av den, men den får ikke direkte kraft i norsk lovverk.

For at den skal få direkte kraft i norsk lovverk, så må Stortinget vårt ta den inn i norske lover. Hvis ikke så eksisterer den litt sånn ute i det vage, som en teoretisk folkerettslig forpliktelse vi har. Men den har ikke ... du og jeg kan ikke saksøke staten for det at de bryter CDPR-konvensjonen for eksempel. Vi kan ikke gå til Oslo tingrett og si at: «Vet du hva, nå har jeg prøvd å få ekstra tilrettelegging fra staten fordi at jeg har denne funksjonsnedsettelsen, og staten har ikke gjort det. Og det er vi forpliktet til i denne FN-konvensjonen, så jeg saksøker dem.» Det kan vi ikke gjøre, for den har ikke blitt tatt inn i vanlige norske lover. Og det er sånn du og jeg kan direkte, som vanlige folk, nyte godt av de konvensjonene. Og da er det litt forskjellige typer måter å ta inn noe sånt i norsk lov. Den vanligste måten er at vi skriver det inn i den loven det kanskje er mest relevant for, som du sier, likestillings- og diskrimineringsloven kanskje, i en norsk kontekst. Eller, ikke sant, jeg jobber mye med strafferett, så man tar det inn i straffeloven. Så jeg kan peke på en del av straffeloven til

studentene mine og si: «Å ja, dette er egentlig Havrettskonvensjonen», ikke sant, som har blitt tatt inn i norsk lov. Og hvis den blir tatt inn sånn, så har vi ... nå snakker vi lovteknisk juss her, men hvis den blir tatt inn sånn, så er det fint, for da kan du og jeg peke på og si at og kreve at staten følger de forpliktelsene for det står i norske lover. Men den har ikke forrang foran andre norske lover, og hva betyr det? Jo, det betyr at ... la oss si at det står noe i, ja, likestillingsloven, da, som man mener egentlig bryter med funksjonshemmedes rettigheter, menneskerettigheter i folkeretten, så kan ikke vi si at det skal gå foran likestillingsloven, de internasjonale forpliktelsene skal gå foran likestillingsloven. Altså, man da skal sette til side de bitene av likestillingsloven som ikke er gode nok for FN-konvensjonen.

For at det skal skje, for at det skal få den standarden inn... eller få den statusen i norsk rett, så må det inn i menneskerettsloven. For menneskerettsloven er en ganske spesiell lov, for den gir ... den sier at vi tar inn sånn ... den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, vi tar den inn i norsk lov, og vi gir den forrang foran vanlige norske lover. Og det betyr at ... i mitt fagfelt, da, jeg forsker mye på straff, det betyr at hvis du kan vise at den Europeiske menneskerettskonvensjonen gir deg noen rettigheter i straffeprosesser som staten ikke gir deg i straffeloven, så går de menneskerettighetene foran straffeloven, da må de settes til side. Ikke sant, da kan ikke staten arrestere deg, for du har de rettighetene under den Europeiske menneskerettskonvensjonen.

Og det er dette her krangelen handler om, ikke sant, skal du ta inn denne konvensjonen som går på funksjonsnedsettelse og menneskerettigheter inn og gi den forrang foran norske lover. For tilhengerne av dette mener at hvis du gjør det, så vil for eksempel deler av de lovene om for eksempel sånn personlig brukerassistanse, og det er masse rettigheter her, tilrettelegging i skolen og masse greier vi kan tenke på. Masse sånn sosiale, sånn NAV-lover og masse greier som regler. Da ... liksom, hvis de reglene strider med de grunnleggende rettighetene i denne konvensjonen, så må de til side, da skal de settes til side i favør av de rettighetene du har i denne menneskerettighetskonvensjonen. Og mange mener at det vil gi et styrket vern, at hvis du har fått brukerassistanse fra staten som er tre timer, og du egentlig trenger fire, fem timer med personlig hjelp om dagen, for å kunne jobbe, da, for eksempel, så skal du få de fem timene. Det er jo andre som mener at det ikke vil ha så mye å

si. Men de som mener at det ikke vil ha så mye si, vil ofte, nå snakker jeg politisk, de vil jo ofte ikke ha det inn i menneskerettsloven. Jeg tenker sånn: «Hvis du mener at det ikke har noe å si, hvorfor er det så viktig at det ikke går inn i menneskerettsloven, da? Det er jo fordi at du tenker at det kommer til å ha noe å si. Jeg tror jo det kommer til å styrke rettighetene til funksjonshemmede hvis det kommer inn i menneskerettsloven.» Men der er debatten, så disse ekspertutvalgene akkurat nå, de går egentlig igjennom og ser: «Hvordan kan vi ta det inn i norsk lov?» og: «Burde det få menneskerettslovstatus, da, med alle de fordelene, i hermegåstegn, det er å ta det inn i menneskerettsloven, og ikke heller ta det inn i de vanlige norske lovene.»

[jingle]

Oda:

Dette er en podkast laget av Unge funksjonshemmede med støtte fra Bufdir.